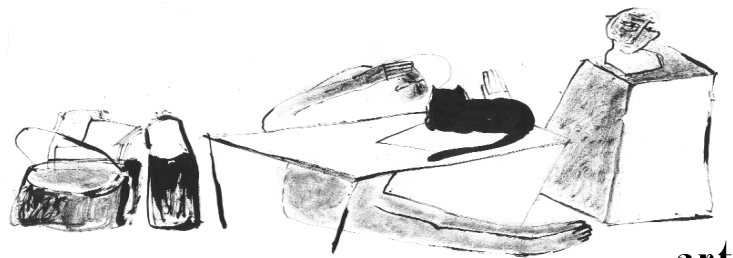

Există în reproșul fiicei adresat mamei tot atât de multă duritate, gravitate câtă dragoste, tot atâta cruzime câtă umilință.

arte

Felicia, înainte de toate (2009)

Regia: Răzvan Rădulescu, Melissa de Raaf. **Cu:** Ileana Cernat, Ozana Oancea. **Genul filmului:** Dramă. **Durata:** 120 minute. **Premiera în România:** 11.06.2010. **Produs de:** Hi Film Productions (România). **Distribuit în România de:** Parada Film.

Filmul lui Răzvan Rădulescu și al Melissei de Raaf mi-a amintit, într-un mod care ține mai degrabă de reflecția oblică, de acele scurtcircuitate neașteptate, de *Little Miss Sunshine* (2006) al lui Jonathan Dayton și Valeri Faris.

Poveștile sunt foarte diferite, lumile sunt de asemenea diferite, însă câteva teme le leagă într-un mod afîn, tema fericirii și tema familiei ca spațiu protector și paradis pierdut. În filmul american, un copil, care este departe de fi genial, reușește într-un moment de penibil, de consternare totală să producă miracolul, să-i solidarizeze pe membrii familiei și să creeze o explozie de căldură umană, de fericire, acolo unde înainte erau tot felul de conflicte, de forme complicate de alienare, un orizont al eșecului etc. În filmul lui Răzvan și al Melissei copilul nu mai are câțiva anișori, Felicia Mateescu (Ozana Oancea) are o căsnicie care a eșuat și pe Marc, un copil de 11 ani, care o așteaptă undeva în Olanda să fie luat dintr-o tabără. Puținul timp de care dispune, Felicia și-a ales să-l petreacă în familie, alături de părinții și sora ei, în România. Plecată după revoluția din decembrie 1989, Felicia locuiește în Olanda și lucrează ca bibliotecară, s-a căsătorit acolo cu Maarten și a divorțat între timp. Ulterior aflăm că își petrece în mod constant concediile cu părinții săi, dar nu făcând excursii, ci pur și simplu revenind alături de aceștia în vechiul apartament pe care l-a locuit copil fiind. Felicia se întoarce în mijlocul familiei ei cu un devotament reafirmat, în căutarea a ceva ce nu mai regăsește. Dacă „Cea mai fericită fată din lume” din filmul omonim al lui Radu Jude nu știe cum să facă să scape din cercul familiei care-i exploatează nemilos, meschin, nesperata șansă, în schimb, Felicia se lasă exploatăată emoțional, întorcându-se cu obstinație în același loc, an de an, ratându-și concediile și probabil și ocaziile de a cunoaște după divorț un alt bărbat, de a-și relua viața în mod firesc. În viața Feliciei nu se simte prezența altui bărbat decât soțul ei, pe care familia, doamna Mateescu (Ileana

■ cronica filmului de angelo mitchievici

Felicia, în cele din urmă

Cernat) și domnul Mateescu (Vasile Mentzel), îl cunoaște și-l tratează cu un respect ceremonios. Sora Feliciei, Iulia, (Ilinca Anghelescu) este suficient de detașată, neobosiduse să-și mai camufleze dezinteresul uriaș față de sora ei. În parte din cauza indeciziei sale, Felicia pierde avionul; cât despre relația cu Maarten, care are o nouă familie, ea este una convențională. Dinspre toate aceste personaje emană prin filtrul enervărilor și rugămintilor succesive o răceală vecină cu indiferența. Domnul Mateescu are

trezire, serie care înaintea într-un crescendo lent către climaxul din aeroport, subliniază insecuritatea emoțională a Feliciei și nevoia ei imensă de afecțiune, afecțiune pe care o dăruiește tuturor cu o generozitate impresionantă. Dincolo de replicile ironice sau nervoase față de mama ei, față de sora ei, se întrevede această dragoste care nu-și primește răspunsul, o dragoste tratată cu indiferență. Revenirea obstinată „acasă” ține instinctiv de regăsirea spațiului protector al familiei primare pe fondul dezagregării

propriile sale probleme, dintre care una majoră, un cancer la pancreas, iar doamna Mateescu trăiește conform cu uzanțele cultivând un egoism masiv, nimic nu o atinge, emoția ei este înregistrată în regimul convenției, luându-și parcă reperele unei telenovele. Este greu de spus dacă reacțiile ei au un fond afectiv serios sau constituie doar alfabetul recognoscibil al unei *soap opera*, pentru că nicio o clipă această mamă nu empatizează cu suferința reală a propriului copil, nu o suferință clamată retoric, strigată, ci una latentă, corozivă, aproape tandră. Felicia, al cărei nume invocă în mod paradoxal și trist fericirea, se află în căutarea afecțiunii familiale și nu întâmplător prima scenă este una a trezirii în patul probabil al copilăriei. Numai că seria de defazaje care se declanșează cu această

propriei căsnicii, și de încercarea de a regăsi afecțiunea celor mai apropiați. Cred că nu avem câtuși de puțin încă un film despre absurditatea instituțională cu funcționari descinși din Kafka, aceasta mi se pare o temă secundară a filmului, cât povestea unei căutări obstinate, ratate, a afecțiunii în cercul familiei. Aș remarca faptul că funcționarii de la aeroport nu sunt toți la fel, și că seria de accidente și blocajul Feliciei pe aeroportul Otopeni constituie prin cumulare tensiunea care conduce către un singur moment revelator, acela în care Felicia îi reproșează mamei lipsa de afecțiune, egoismul. Este nu doar cel mai important moment al filmului, ci și unul remarcabil prin performanța actricească a Ozanei Oancea, o actriță de teatru care îmi este cunoscută prin

spectacolele de pe scena Teatrul Național din Craiova. Există în reproșul fiicei adresat mamei tot atât de multă duritate, gravitate câtă dragoste, tot atâta cruzime câtă umilință și, ca o încununare a acestor sentimente contradictorii, iertarea pe care o solicită printre acuze și rugămintea de a fi iubită, de a i se dăruia afecțiunea, acea afecțiune care să tranziteze formulele convenționale, stereotipiile telenovelistică, parada afectelor. Scena este construită cu o mare finețe, ca și cum întregul film este pregătit pentru ea, ceea ce o face însă inegalabilă este frumusețea unei declarații de dragoste care blochează receptarea, eșecul acestei emoții extrem de puternice de a străbate zidul convenționalismului matern. Doamna Mateescu nu se deschide sufletește, nici acest strigăt nu o mișcă încât să-i redea naturalețea printr-un gest, printr-o privire, printr-un cuvânt. Drama se consumă aici preț de câteva minute, acest strigăt nu se va mai face auzit, discuția Feliciei la telefon cu fiul său Marc relevă afecțiunea firească, afecțiunea maternă, însă ea funcționează ca un revelator, ca o substanță de contrast față de scena anterioară și în raport cu întregul context familial. Indiferență care în cazul soriei atinge pragul nesimțirii, răceală, plictis, lipsă de generozitate, acestea sunt ingredientele familiei Mateescu, cele care fac din prezența Feliciei una nesemnificativă. Cu excepția tatălui, și el legat de ticurile și problemele lui, incapabil să le mai sesizeze pe ale fiicei, membrii familiei îi întorc spatele fiecare în felul lui. Răzvan Rădulescu și Melissa de Raaf au reușit această performanță de a oferi o viață într-un decupaj minimalist, totul se petrece ca în teatrul clasicist pe parcursul unei zile, și chiar mai puțin. O poveste despre iluzoria căutare a paradisului pierdut al familiei, despre prea puțină dragoste față cu toată dragostea, spusă simplu, direct, fără efecte retorice, asta ne oferă filmul celor doi tineri regizori. Grația Feliciei cu mișcările ei când prevenitoare, când nevrotice conturează un personaj memorabil; filmul lui Răzvan și al Melissei au recomandat o actriță de excepție, pe Ozana Oancea. ■